روزنامه صبا
رسانه فرهنگ و هنر
www.sabanewspaper.ir
sabanewspaper_ir

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی
صفحه‌آرا: مهدی صالحی طاهری

تهران / میدان دربند / خیابان دربند / کوچه تویسرکانی / پلاک ۶۱
تلفن: ۲-۲۲۷۲۴۱۱۱
چاپ: شهر چاپ خراسان / توزیع: نشر گستر امروز

سارا عبداللهی

گزارش اختصاصی روزنامه صبا از کنسرت همایون شجریان

نقش جهان در تسخیر نغمه و شور

سروین دهقان
گزارش

استادیوم نقش‌جهان اصفهان در شب‌های برگزاری تور کنسرت‌های «هرجا که تویی» همایون شجریان، میزبان هزاران نفر از علاقه‌مندان موسیقی ایرانی بود؛ استقبالی چشمگیر که حتی در شب‌های پایانی این مجموعه نیز از شور و اشتیاق آن کاسته نشد. خبرنگار اعزامی روزنامه صبا به اصفهان، با حضور در یکی از اجراهای این مجموعه، فرصتی یافت تا از نزدیک ابعاد مختلف این رویداد موسیقایی را بررسی کند؛ از شور و هیجان مخاطبان و تلاش عوامل اجرایی برای خلق تجربه‌ای خاطره‌انگیز، تا کیفیت انتخاب و چینش قطعات، شرایط صوتی محل اجرا و جزئیات برگزاری کنسرت در فضایی که اساساً برای میزبانی رویدادهای ورزشی طراحی شده است. در این میان، تأکید همایون شجریان بر ضرورت ایجاد فضاهای اختصاصی و استاندارد برای اجرای موسیقی در شهرهای مختلف کشور نیز بار دیگر موضوع زیرساخت‌های فرهنگی و تمرکز امکانات در پایتخت را به یکی از بحث‌های مهم این رویداد تبدیل کرد. در ادامه گزارش سروین دهقان، خبرنگار اعزامی روزنامه صبا به اصفهان از این کنسرت را می‌خوانید.

تور کنسرت‌های «هرجا که تویی» پس از اجرا در شیراز به اصفهان رسید و طی چند شب، میزبان علاقه‌مندان موسیقی ایرانی بود. استقبال مخاطبان از این اجراها، حتی با تداوم شب‌های کنسرت، همچنان چشمگیر باقی ماند و نشان داد اشتیاق به موسیقی زنده و تجربه حضور در کنار هنرمندان محبوب، همچنان در میان مردم جایگاه ویژه‌ای دارد.

نخستین نکته‌ای که در مواجهه با این رویداد جلب توجه می‌کرد، استقبال مردم و شور و اشتیاق وصف‌ناپذیر آن‌ها بود. با وجود گذشت چندین شب از آغاز اجراها در اصفهان، همچنان مخاطبان با انرژی و هیجان فراوان به محل برگزاری کنسرت می‌آمدند. فضای پرجنب‌وجوش پیش از آغاز برنامه و اشتیاق حاضران برای شنیدن قطعات محبوب، نشان می‌داد این کنسرت‌ها برای بسیاری از مردم فراتر از یک برنامه موسیقایی ساده است؛ فرصتی برای تجربه لحظاتی متفاوت، حضور در یک جمع هنری و فاصله گرفتن از دغدغه‌های روزمره.

این استقبال زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که بدانیم برگزاری چنین تورهایی، امکان دسترسی علاقه‌مندان موسیقی در شهرهای مختلف را به اجراهای زنده هنرمندان مطرح کشور فراهم می‌کند. سال‌هاست بخش قابل‌توجهی از رویدادهای بزرگ موسیقی در تهران متمرکز بوده و مخاطبان شهرهای دیگر برای تماشای کنسرت هنرمندان مورد علاقه خود ناچار به سفر بوده‌اند. از این منظر، حضور همایون شجریان در شهرهایی مانند شیراز و اصفهان را باید اقدامی مثبت در مسیر گسترش فرصت‌های فرهنگی و هنری دانست؛ فرصتی که می‌تواند مخاطبان بیشتری را با موسیقی زنده و فضای حرفه‌ای کنسرت آشنا کند.

اما اهمیت این رویداد تنها به استقبال مردم محدود نمی‌شود. اجرای مجموعه‌ای از قطعات شناخته‌شده و آثار آهنگسازان برجسته موسیقی ایران، بخش مهمی از هویت هنری این کنسرت را شکل می‌داد. در این برنامه قطعاتی همچون «یک نفس آرزوی تو»، «خریدار»، «بیا تا گل»، «هوای گریه»، «لب خندان تو»، «در خیال»، «پنهان چو دل»، «ببار ای بارون»، «قاصدک» و «مرغ سحر» اجرا شدند.

در کنار این آثار، قطعات سازی و رنگ‌هایی از ساخته‌های استادان برجسته موسیقی ایرانی نیز در برنامه قرار داشت؛ از جمله چهارمضراب ماهور و قطعه «خزان» از پرویز مشکاتیان، رنگ بیات ترک از حسین علیزاده و رنگ شرنگ از کیهان کلهر. حضور آثاری از این آهنگسازان، به برنامه ظرفیت هنری قابل‌توجهی بخشیده بود و نشان می‌داد رپرتوار اجرا تنها بر قطعات آوازی و شناخته‌شده متکی نیست.

با این حال، در ارزیابی کیفیت موسیقایی برنامه، به نظر می‌رسید انتخاب و چینش قطعات می‌توانست با تنوع و فراز و فرود بیشتری همراه باشد. هرچند بسیاری از آثار اجراشده از ارزش موسیقایی و جایگاه ویژه‌ای در حافظه شنیداری مخاطبان برخوردارند، اما در برخی بخش‌ها یکنواختی نسبی ریتم و فضای موسیقی احساس می‌شد. شاید اگر تنوع ریتمیک بیشتری در ترتیب اجرای قطعات در نظر گرفته می‌شد، امکان حفظ هیجان و همراهی مخاطب در تمام طول برنامه بیشتر فراهم می‌شد.

از سوی دیگر، با توجه به تعدد اجراها و برگزاری تور در شهرهای مختلف، مسئله حفظ انرژی و توان اجرایی خواننده نیز اهمیت پیدا می‌کند. اجرای چندین شب متوالی در شهرهای مختلف، طبیعتاً نیازمند آمادگی جسمانی، تمرکز و مدیریت انرژی بالایی است. در اجرای مورد بررسی، به نظر می‌رسید از نظر انرژی و شور اجرایی، ظرفیت بیشتری برای ارائه برنامه وجود داشت. البته این برداشت را نمی‌توان لزوماً به فشردگی برنامه تور نسبت داد، اما موضوعی است که در ارزیابی چنین مجموعه اجراهایی قابل تأمل به نظر می‌رسد.

مخاطبی که برای شنیدن صدای همایون شجریان به سالن می‌آید، طبیعتاً انتظار دارد کیفیت و انرژی اجرا متناسب با جایگاه هنری این خواننده باشد.

در بخش فنی و اجرایی اما شرایط متفاوت بود. طراحی صحنه، نورپردازی و ترکیب‌بندی بصری از نقاط قوت قابل‌توجه برنامه به شمار می‌رفت. هماهنگی عوامل اجرایی و فضاسازی صحنه، تجربه دیداری مناسبی برای مخاطبان ایجاد کرده بود. همچنین با وجود سردی هوا، فضای کلی برنامه به‌گونه‌ای مدیریت شده بود که سرمای محیط به مسئله‌ای آزاردهنده برای حاضران تبدیل نشود و مخاطبان بتوانند با آرامش بیشتری اجرای موسیقی را دنبال کنند. این موضوع در کنار طراحی مناسب نور و صحنه، به کیفیت تجربه مخاطب کمک می‌کرد.

البته در کنار این نقاط قوت، مسئله آکوستیک و کیفیت پخش صدا نیز از مواردی بود که می‌توانست عملکرد بهتری داشته باشد. در برخی لحظات، کیفیت و شفافیت صدا آن‌گونه که انتظار می‌رفت نبود و به نظر می‌رسید فضای صوتی محل اجرا ظرفیت بهبود دارد. در کنسرتی که بخش مهمی از ظرافت هنری آن بر پایه تحریرهای آوازی، جزئیات سازها و هماهنگی میان نوازندگان شکل می‌گیرد، کیفیت آکوستیک اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند. چراکه مخاطب باید بتواند جزئیات صدای خواننده و سازها را با وضوح و تفکیک مناسب بشنود. به همین دلیل، توجه بیشتر به مهندسی صدا و شرایط آکوستیکی محل اجرا می‌تواند در برنامه‌های آینده تجربه شنیداری بهتری برای مخاطبان فراهم کند.

با تمام این ملاحظات، شاید مهم‌ترین دستاورد این کنسرت‌ها را باید در کارکرد اجتماعی و فرهنگی آن‌ها جست‌وجو کرد. جامعه امروز با فشارهای اقتصادی، نگرانی‌های سیاسی و اخبار نگران‌کننده، از جمله تحولات و تنش‌های مرتبط با جنگ، روزهای ساده‌ای را پشت سر نمی‌گذارد. در چنین شرایطی، برگزاری رویدادهای فرهنگی و هنری می‌تواند فرصتی برای بازسازی روحیه جمعی، ایجاد نشاط اجتماعی و تجربه لحظاتی سرشار از امید باشد.

آنچه در اصفهان دیده می‌شد، تنها حضور گروهی از علاقه‌مندان موسیقی در یک سالن نبود؛ بلکه تصویری از اشتیاق مردم برای زندگی، هنر و تجربه شادی‌های جمعی بود. شور و هیجان مخاطبان، استقبال گرم آن‌ها و تداوم این اشتیاق در شب‌های متوالی، نشان می‌داد موسیقی همچنان یکی از مهم‌ترین زبان‌های ارتباطی مردم با یکدیگر است.

در نهایت، تور «هرجا که تویی» را می‌توان از دو زاویه متفاوت ارزیابی کرد؛ از یک سو، اقدامی ارزشمند برای گسترش دسترسی مردم شهرهای مختلف به موسیقی زنده و تقویت جریان فرهنگی خارج از پایتخت؛ و از سوی دیگر، تجربه‌ای هنری که می‌تواند از نظر چینش قطعات، تنوع موسیقایی، انرژی اجرا و کیفیت آکوستیک، ظرفیت ارتقای بیشتری داشته باشد.

بی‌تردید استقبال گسترده مردم اصفهان از این اجراها اتفاقی قابل‌توجه و امیدبخش است؛ اما تداوم چنین استقبالی زمانی می‌تواند به سرمایه‌ای ماندگار برای موسیقی کشور تبدیل شود که کیفیت هنری و فنی اجراها نیز همگام با گسترش تورها ارتقا پیدا کند.

شاید بتوان تمام این تجربه را در یک جمله خلاصه کرد؛ مردم همچنان برای موسیقی، برای با هم بودن و برای لحظاتی از جنس امید مشتاق‌اند؛ حالا وظیفه برگزارکنندگان و هنرمندان است که با حفظ این اشتیاق، تجربه‌ای درخور انتظار مخاطبان خلق کنند.

